

تغییر نگرش تولیدات دامی و کشاورزی نیازمند فرهنگ سازی است

ضرورت تحقق راهبرد اصلاح الگوی کشت و پرورش دام سازگار با طبیعت در بخش کشاورزی با توجه به ادامه خشکسالی ها و کمبود شدید منابع آبی در کشور نیازمند فرهنگ سازی، برنامه ریزی و دانش روز است.

به گزارش ایرنا، سمنان در سال های اخیر به صورت جدی با مشکل کاهش شدید منابع آبی در بخش کشاورزی و کاهش علوفه برای پرورش دام مواجه است و روند موجود مبین این است که کشاورزان و دامداران برای ادامه فعالیت چاره ای جز تغییر الگوی کشت و پرورش دام های سازگار با طبیعت ندارند.

در استان سمنان حدود ۴۵ هزار بهره بردار بخش کشاورزی در ۱۹۸ هزار هکتار اراضی باغی و زراعی فعالیت دارد و تولید محصولات کشاورزی در سال زراعی ۹۵-۹۶ در استان با افزایش ۹٫۴ درصدی نسبت به دوره قبل

از آن به ۲ میلیون هزار تَن رسید.

همچنین حدود ۲۵۰ میلیون راس دام در استان سمنان وجود دارد و ۲۵ درصد گوشت قرمز در این استان توسط عشایر تولید می شود.

محصولات کشاورزی مهم در شهرستان های سمنان، مهدیشهر و سرخه انار، انجیر، و زیتون و محصول مهم کشاورزی شهرستان های شاهرود و میامی در شرق استان، انگور، زردآلو و گیلان، محصول مهم کشاورزی شهرستان های گرمسار و آرادان در غرب استان خربزه و محصولات گلخانه ای و محصول عمده شهرستان دامغان پسته است.

به گفته مسوولان امر، کاهش سطح زیرکشت محصولات پرآب بر، مانند یونجه و جایگزینی آن با اقلام کم آب بر، مثل گیاهان دارویی و سایر گیاهان مقاوم و پرورش شتر که در برابر شرایط سخت طبیعت سمنان سازگار هستند، در دستور کار قرار گرفته است.

کارشناسان معتقدند کشاورزی و بخش های مربوط به این گروه دومین رده اشتغال، اقتصاد و تولید را در سمنان شامل می شود، تا جایی که حدود پنج درصد تولید ناخالص داخلی این استان مربوط به بخش کشاورزی است.

در سمنان اقتصاد بیشتر خانوارها به خصوص مناطق روستایی بر پایه کشاورزی و دامپروری بنا شده و در سال های گذشته کاهش نزولات جوی، بحران کم آبی و خشکسالی مشکلاتی را برای بهره برداران و دامداران این بخش ایجاد کرده است.

بنابر گزارش های اداره کل هواشناسی سمنان تغییر اقلیم و کاهش بارندگی در این استان سبب شده تا این استان در سال زراعی ۹۵-۹۶ وارد چهاردهمین سال پیاپی خشکسالی شود و همین امر به خشک شدن دشت های این استان و تبدیل شدن آن به چشمه های گرد و خاک منجر شود.

به اعتقاد کارشناسان بخش کشاورزی و دامپروری سمنان در بسیاری از مناطق این استان همچنان از شیوه های سنتی برای کشت و آبیاری محصول و پرورش دام استفاده می کنند که این روش ها بیشترین سهم مصرفی آب و همچنین کاهش علوفه در مراتع را به دنبال دارد.

آمارها نشان می دهد در سال ۱۳۶۳ بیش از چهار میلیون راس دام سبک در استان سمنان وجود داشت که این رقم اکنون به دلیل فقر مراتع و ادامه خشکسالیها به کمتر از ۲۵۰ میلیون راس کاهش یافت و تولید محصولات باغی و زراعی استان هم در دهه ۷۰ سالانه ۳۵۰ هزار میلیون تن بود که این رقم اکنون به دلیل خشکسالی به ۲۵۰ هزار میلیون تن رسیده است.

مسوولان امر معتقدند خشکسالی ۱۴ ساله در سمنان باعث شده دامداران برای پرورش دام خود هزینه های سنگینی را متحمل شوند به گونه ای که به اذعان آنان پرورش دام نه تنها صرفه اقتصادی ندارد بلکه

آنان را متضرر می کند.

از سوی دیگر خشکسالی های چندین سال اخیر مراتع استان را فقیر کرده که با این شرایط باید دامداران دام خود را با علوفه دستی پرورش دهند و در کنار خرید آب، خرید و گرانی علوفه آنان را نگران کرده است.

به گفته دامداران از ابتدای امسال تاکنون قیمت انواع علوفه دامی به طور متوسط ۱۵ تا ۲۵ درصد افزایش یافته و به طور مثال اکنون هر کیلوگرم گوسفند زنده ۲۵۰ هزار ریال از دامداران خریداری می شود در حالی که قیمت تمام شده هر کیلوگرم دام زنده برای دامداران ۲۷۰ هزار ریال تمام می شود.

از سال های گذشته و به ویژه در برنامه های راهبردی دولت تدبیر و امید، با توجه به کمبود آب، فعالیت کشاورزی و دامپروری کشور از شکل سنتی به صورت نوین تمایل بیشتری پیدا کرده و در کشت باغی هم باید مسایل و موارد متعددی رعایت شود تا بهره وری و تولید مدنظر حاصل شود.

به گفته کارشناسان اصلاح بذور، بهینه سازی محصول، انتخاب ارقام مناسب از اقلیم منطقه ای، استفاده از ارقام زودرس و میان رس به جای ارقام دیررس، استفاده از گیاهان کم آب طلب و مقاوم به خشکی، اجرای سامانه های آبیاری نوین، مدیریت نوین مزرعه از نظر مصرف بهینه کود، سموم، بذر و حفاظت از خاک و افزایش پرورش شتر و دام های سازگار با مناطق خشک و بیابانی را از جمله راهکارهای برای رونق بخش کشاورزی باوجود شرایط موجود برشمردند.

****پرورش دامهای سازگار با طبیعت در دستور کار**

معاون بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی سمنان در گفت و گو با ایرنا افزود: پرورش دام های سازگار با محیط به دلیل تداوم خشکسالی در استان در دستور کار این سازمان قرار گرفته است. مصطفی شاه حسینی افزود: یکی از راهکار مقابله با پدیده خشکسالی و کم آبی در زمینه دامپروری، پرورش دام سازگار با محیط مانند گاو میش است.

وی خاطرنشان کرد: پرورش گاو میش که از دام های بومی کشور بوده و نسبت به گاو احتیاجات غذایی کمتر و مقاومت بهتری در مقابل بیماری ها دارد یکی از راهکار توسعه بخش دامپروری با وجود پدیده خشکسالی و کم آبی در سمنان است.

وی اظهارداشت: با توجه به ظرفیت های این استان توسعه صنعت پرورش گاو میش های اصلاح نژاد شده یکی از اولویت های معاونت بهبود تولیدات دامی این سازمان است.

شاه حسینی ادامه داد : طرح اصلاح نژاد و توسعه پرورش گاو میش در استان از ۲ سال پیش تاکنون با هدف استفاده بهینه از توان دام‌های بومی کشور ، افزایش درآمد دامداران و ایجاد اشتغال پایدار در دستور کار قرار گرفته است.

معاون بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی سمنان یادآور شد : طرح اصلاح نژاد گاو میش های بومی سمنان با انتقال جنین خالص یک گونه اصلاح شده از گاو میش های ایتالیایی در رحم گاو میش های بومی استان اجرایی شده و طی آن از تعداد ۱۶ راس گاو میش چهار راس دام مولد نر متولد شده که ارزش ژنتیک بالایی دارد و دارای خلوص ژنتیکی ۱۰۰ درصد است.

وی ویژگی های رفتاری بسیار مناسب، آرامش بیشتر این گونه جدید و تسهیل در فرآیند شیر دوشی صنعتی و میانگین تولید شیر گاو میش جدید که تا سه برابر گاو میش های بومی و حداقل ۱۵ کیلوگرم در روز بوده را از مزایای گاو میش های اصلاح نژاد شده برشمرد.

شاه حسینی تصریح کرد : گوشت گاو میش در مقایسه با گوشت گاو دارای چربی کمتر و کلسترول آن نسبت به سایر گوشت های قرمز ۴۰ درصد کمتر ، پروتئین آن ۱۱ درصد و مواد معدنی نیز ۱۰ درصد بیشتر است و گوشت گاو میش بدلیل کمبود کلسترول برای افراد دارای مشکل قلبی و عروقی مناسب است .

وی ادامه داد: راهکار مقابله با پدیده خشکسالی و کم آبی در زمینه دامپروری، پرورش دام های کم توقع و مقاوم به شرایط سخت مانند شتر در این استان است.

****توسعه کشاورزی سمنان نیازمند اصلاح کشت**

عضو هیات علمی رشته گیاه پزشکی دانشگاه شاهرود در گفت و گو با ایرنا اظهارداشت : الگوی کشت کنونی باید با توجه به محدودیت های آبی موجود تغییر کند و کشاورزان استان به سمت کشت گلخانه ای و تولید محصولات کم آب بر تشویق شوند.

احمد عابدی افزود: اجرای سیاست های حمایتی دولت از کشاورزان و خرید تضمینی محصولات تولیدی آنان، گام موثری در تحقق هدف تغییر الگوی کشت و کاهش مصرف آب در بخش کشاورزی سمنان است.

وی اظهارداشت: سرمایه گذاری برای ترویج کشت های نوین و آموزش کشاورزان در این زمینه، منجر به کارایی بیشتر زمین های کشاورزی و استفاده بهینه از منابع آبی می شود.

وی ادامه داد: افزایش جمعیت در سالهای اخیر نیاز به استفاده از منابع آبی در بخش کشاورزی را برای تولید محصول بیشتر، افزایش داده ، درچنین وضعیتی، مدیریت سطح زیر کشت و استفاده از روش کشت

گلخانه ای برای پایداری بخش کشاورزی در استان کم آبی همچون سمنان، ضروری است.

عابدی بیان داشت: تدوین بسته های حمایتی و پرداخت یارانه به کشاورزان از جمله اقدام های مهمی است که در سال های اخیر برای توسعه کشت گلخانه ای و احیا زمین های کشاورزی در سمنان دنبال می شود.

وی تصریح کرد: کشت گلخانه ای در تولید نهال نسبت به تولید عادی تا ۸۰ درصد در مصرف آب صرفه جویی به همراه دارد که ویژگی مهمی است و باید با تعیین راهبرد از مزیت های این نوع کشت استفاده شود.

عضو هیات علمی رشته گیاه پزشکی دانشگاه شاهرود ادامه داد: نبود ثبات قیمت در بازار و ثابت نبودن سهمیه آب، مشکل دیگر گلخانه داران نهال است، بهره برداری که برای سامانه آبیاری بر اساس میزان تعیین شده ابتدایی هزینه می کند، بعد از کاهش سهمیه آب با مشکل برخورد می کند و در عمل بخشی از گلخانه ها از بین می رود.

****کشت باغی جایگزین کشت زراعی**

رییس سازمان جهاد کشاورزی سمنان در گفت و گو با ایرنا با اشاره به ضرورت استفاده از نهال شناسنامه دار و مناسب از سوی کشاورزان از اجرای طرح برخورد با توزیع غیرمجاز نهال در استان خبر داد و گفت: با توجه به توزیع نهال غیرمجاز و بدون شناسه در حاشیه خیابان ها، طرح برخورد با توزیع غیرمجاز نهال در استان سمنان اجرا می شود.

سیدحسن میرعماد افزود: گاهی اوقات شاهد فروش نهال های غیرمجاز در حاشیه خیابان ها هستیم که این امر زمینه انتقال آفات را فراهم می کند.

وی خاطرنشان کرد: آفاتی که در سال های اخیر بخش باغبانی سمنان را درگیر کرده بود به خاطر رعایت نشدن ضوابط انتقال نهال از طریق نهال فروش های غیرمجاز در استان بود.

رییس سازمان جهاد کشاورزی سمنان با بیان این که باید برخورد لازم با نهال فروشان غیرمجاز صورت گیرد، افزود: اگر حساسیت لازم در این زمینه نباشد بخش کشاورزی دچار مشکل شده و دود آن به چشم کشاورز زحمتکش می رود.

میرعماد تصریح کرد: این افراد عمده نهال های غیرمجاز و بدون شناسه را از خارج استان سمنان وارد کرده و زمینه انتقال آفات را فراهم می کنند.

رییس سازمان جهاد کشاورزی سمنان با اشاره به اهمیت تولید نهال

سالم و اصیل در تولید میوه بیان داشت: افزایش بهره وری مصرف آب تا ۳۰ درصد، افزایش توان تولید، ارزآوری به خاطر امکان محصول باکیفیت و همچنین جلوگیری از خروج ارز برای واردات نهال سالم و سموم شیمیایی گوشه‌هایی از اهمیت تولید نهال سالم و توجه به این مهم است.

میرعماد به برخی از قوانین و مقررات ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال اشاره کرد و گفت: تولید و تکثیر بذر و نهال برای عرضه به بازار بدون کسب گواهی مؤسسه تخلف است و باید با متخلفان مطابق قوانین و مقررات برخورد شود.

رییس سازمان جهادکشاورزی استان سمنان افزود: بر اساس تبصره یک ماده هفت از قوانین و مقررات ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال؛ مراجع قضایی کشور مکلف هستند با توجه به شکایت مؤسسه و سایر اشخاص ذینفع و گزارش کارشناسی مؤسسه با سایر مؤسسات هم‌تراز به موضوع رسیدگی کرده و در صورت احراز تخلف؛ مرتکبین را به پرداخت ضرر و زیان وارده به شاکی به نرخ زمان صدور حکم محکوم کند.

****فقر مراتع دامداران را تهدید می کند**

دامدار سمنانی در گفت و گو با ایرنا با بیان این که افزایش قیمت علوفه اقتصاد خانوار دامداران را تهدید می کند، گفت: با شرایط نرخ علوفه امسال، پرورش دام صرفه اقتصادی ندارد.

عباس دهرویه افزود: با توجه به کاهش بارندگی ها و فقر علف در مراتع و چراگاه ها، اکثر دامداران مجبورند دام خود را با تغذیه دستی سیر کنند و در سال جاری پروار کردن دام هزینه ها زیادی به دامداران تحمیل کرده است.

وی گفت: تمام درآمد دامداران صرف خرید علوفه می شود و آنها مجبورند تعدادی از دام های خود را برای تعلیف سایر دام ها به فروش برسانند.

وی اضافه کرد: زندگی دامداران وابسته به دام است و تنها منبع درآمد آنان تنها دامداری است و خشکسالی ها چندین ساله منبع درآمد آنها را به شدت کاهش داده است.

وی ادامه داد: باید دامداران به دلیل فقر مراتع دامداری را یا رها کنند و یا به پرورش دام های سازگار با طبیعت روی بیاورند که در این بین پرورش شتر و گاومیش می تواند سودآوری برای دامداران داشته باشد.

عضو هیات علمی رشته امور دام دانشگاه شاهرود در گفت و گو با ایرنا با بیان این که خشکسالی مهمان ناخوانده ای است که ۱۴ سال

اقلیم استان سمنان را تحت تاثیر قرار داده است ، گفت: در چند سال اخیر خشکسالی و بر اثر آن فقر مراتع باعث شده تا دامداران دام خود را با تغذیه دستی پرورش دهند.

محمد عباسی افزود: خرید علوفه دستی از جمله جو، کنسانتره و سایر موارد هزینه های سنگینی را بر دامداران تحمیل می کند و در تمام روزهای سال دام این افراد علاوه بر تعلیف از مراتع با تغذیه دستی سیر می شوند که بیشترین تغذیه دستی دام در فصل زمستان و کمترین آن در فصل بهار انجام می شود.

وی با اشاره به این که افزایش تغذیه دستی در چند سال اخیر دامداران را متضرر کرده است، گفت: با وجود خشکسالی های اخیر باید مرتعداران همه ساله نگران گرانی علوفه و تامین آن با هزینه های بالا باشند.

وی گفت: برخی از دامداران قادر به خرید علوفه دستی برای دام های خود نیستند و دستگاه های مسوول نیز توان توزیع علوفه رایگان را ندارد.

عضو هیات علمی رشته امور دام دانشگاه شاهرود، کمبود بارش باران و خشکسالی چند سال اخیر مراتع این استان را ضعیف کرده که این وضعیت باعث کاهش تولید علوفه و لاغری دام های عشایر شده و از طرفی لاغری دام ها سقط جنین دام را به دنبال دارد.

وی گفت: باید پرورش دام های سازگار با طبیعت در استان سمنان به دلیل خشکسالی در عرصه های طبیعی بیش از پیش تقویت شود و این راهبرد می تواند به ماندگاری این شغل کمک شایانی کند.

عضو هیات علمی رشته امور دام دانشگاه شاهرود بیان داشت: اصلاح نژاد دام های غیرسازگار با طبیعت باید در دستور کار مسوولان مربوط قرار گیرد و باید کم آبی در استان بیداد می کند و پرورش علمی دام و طیور راهکار مناسب برای رونق کسب و کار در بین دامداران سمنان است.

****اصلاح الگوی کشت نیازمند فرهنگسازی**

رییس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان سمنان در گفت وگو با ایرنا با اشاره به مطالعات طرح الگوی کشت دشت های استان، گفت: این کاری ارزشمند و منحصر به فرد در سطح ملی بوده و بخشی از مطالعات آن از سال های پیش آغاز شده است.

احمد دزیانیان افزود: با ارزیابی قابلیت خاک های استان و وضعیت منابع آبی، با همکاری سازمان جهاد کشاورزی استان، شرکت آب منطقه ای و چندین مرکز تحقیقاتی، الگوی کشت ۱۱ دشت استان سمنان به دست آمد.

وی ادامه داد: با استفاده از نقشه های خاک شناسی و طرح های اندازه گیری نقطه به نقطه، تمام زمین های کشاورزی با دقت ۵۰۰ متر بررسی و قابلیت های آنان مشخص شده است.

دزیانیان با اشاره به تحویل طرح از سوی رییس سازمان جهاد کشاورزی استان به استانداری سمنان، گفت: در آینده اعطای هرگونه تسهیلات به کشاورزان و بهره برداران منوط به رعایت الگوی کشت در جهت مدیریت منابع آبی است.

وی با بیان این که یکی از وظایف این مرکز، آموزش به گروه های مختلفی از فراگیران است، افزود: در این میان آموزش به کشاورزان پیشرو از اهمیت ویژه ای برخوردار است چرا که آنان امکانات، تجهیزات و سطح زیادی از زمین های کشاورزی را در اختیار دارند. احمد دزیانیان با اشاره به اجرای یافته های تحقیقاتی در برخی از مزارع به صورت نمونه، اضافه کرد: در این روش، آموزش به صورت عملی به کشاورزان داده می شود و این افراد علاوه بر یادگیری، نتیجه کار را نیز در زمین خود می بینند.

به گزارش ایرنا، استان سمنان بیش از ۴۰ هزار بهره بردار کشاورزی دارد و حدود ۸۷ درصد از آب تولیدی در این استان در حوزه کشاورزی مصرف می شود.

این استان بیش از ۷۰۰ هزار نفری ۱۹۸ هزار هکتار اراضی زراعی و باغی دارد.